

Zülfiye

(Taşkent, 1915 -1995)

Zülfiye, 1915 yılında Taşkent'te doğmuştur. İlk öğrenimini, Kızlar Yüksek okulunu ve Taşkent Pedagoji Enstitüsünü bitirmiştir (1935). Sonra edebiyat konusunda yüksek lisans yapmıştır. Daha sonra edebiyat neşriyatında bölüm başkanı (1941-1950) olarak çalışmıştır. 1953-1980 yıllarında Özbekistan kadınlarının dergisi "Saadeft"te baş redaktör görevinde çalışmış ve son kırk yıl içinde yetişen bütün Özbek şaire ve yazarlarına üstatlık yapıp yardım etmiştir.

Zülfiye (İsrailova) adı, sadece Özbekistan'da değil, bütün dünyada tanınmaktadır. Onun ile ilgili olarak Özbek Sovet Ensiklopediyasında şöyle denilmiştir. "*Özbek Sovyet şairesi ve gazetecisidir. Öz SSR Halk Şairi (1965), Nem (1968), Hemze (1969) ve Nilüfer (1970) ödüllерinin sahibidir.*"

Zülfiye, yaratıcılığına on beş yaşında başlamıştır. İlk kitabı "Hayat Varakleri" 1932 yılında yayımlanmıştır. "Kızlar Koşığı" (1938), "Şe'rler" (1939) gibi kitaplarında Özbek kadınlarının duyguları, hayata aktif olarak katılmaya davet vardır. Şair, savaş yıllarında kendi döneminin duygularını ve gayelerini yansıttığı "Hülker", "Uni Ferhad Der Ediler" (1943), "Hicran Künleride" (1944) adlı kitaplarını yayımlamıştır.

1944 yılında şairenin üstadı ve hayat arkadaşı Hamid Alimcan, trafik kazası geçirip vefat etmiştir. Bundan sonra şaire, ömür boyu hicran şiirleri yazmış, bu konu onun yaratıcılığında ayrılıkla ilgili kitaplara yansımıştır.

Şaire, kendi başından geçenleri ve gerçek tarihî şahıslar hakkında destanlar yazmıştır. "Uni Ferhad Der Ediler" adlı destanı, savaşta vefat eden sanatçı Kabilcan Siddikov hakkında; "Sorakleydi Şairni

Şe'rim" adlı eseri, Hamid Alimcan hakkında, "Kü-yaşlı Kalem" adlı destanı ise meşhur yazar Aybek hakkındadır.

Şairenin "Kar" (1952), Bizning Aneler" (1953, "Kızçemge", "Uçraşuv" (1954) gibi kitapları çocuklara yazılmıştır.

Onun "Men Tangni Küyleymen "Ben Tanı Te^rennüm Ederim" (1950), "Oglim, Sire Bölmeydi Uruş "Oğlum Asla Olmayacak Savaş" (1954), "Mü-şaire" (1958), "Oyler "Düşünceler" (1965) gibi onlarca şiir kitabı ve Rusça olarak çıkmış kitapları, Zülfiye'yi bütün yurda tanıtmıştır. Şairin "Ten-lengen Eserleri "Seçme Eserleri" 1959 yılında yayımlanmıştır. Sonra onun üç ciltlik "Eserleri" (1985) yayımlanmış ve bu kitaba şairin bütün ömrü boyunca yazdığı şiirleri ve destanları dahil edilmiştir.

Zülfiye, Özbek tercüme sanatının gelişmesine de büyük katkıda bulunmuştur. O, N. Nekrasov, L. Ukrainka, S. Neris, V. İnber, S. Kaputikinyan, M. Kerim, N. Hikmet, M. Dilbaziy, A. Pritam'ın şiirlerini Özbek okuyucusuna tanıtmıştır.

Şairenin şiirleri, İngiliz, Alman, Hint, Çin, Fars ve Bulgar dillerine tercüme edilmiştir. O, Uluslar arası "Neru" ve "Nilüfer" ödüllerine, "Lenin" madalyasına, üç defa "Mehnet Kızıl Beyrak" madalyasına, Bulgaristan'ın "Kiril" ve "Mefodi" madalyasına "Sosyalistik Mehnet Kahremeni" ve "Özbekistan Halk Şairi" unvanlarına lâyık görülmüştür.

Şaire, 1995 yılında vefat etmiştir. Onun vefatından sonra adına ödül kondu.

Aşağıda şairenin üç ciltlik "Eserler" (Taşkent, 1995) adlı kitabın 2. cildinden alınan şiirleri verilmektedir.

ŞİİRLER

GÜLZAR

Tan qarşileb havlige çıqdim,
Ümrimdegi küz boldi gayib...
Barlıgımda bir köçki sezdim,
Kete qaldi lenclik hem tayib.

Siyrek saçiq güller naq barqut
Behardegi gül vadiy göya.
Qızilleri misli tünge ot,
Kün tutilgen çagdegi ziya-

*Tanı karşılayıp avluya çıktını,
Ömrümüngüzü oldu kayıp...
Varlığında birgöçüntü hissettim,
Gitti uyşukluk da kayıp.*

*Seyrek saçılmış çiçekler tam bir
kadife, Bahardaki gül vadi sanki.
Kırmızılı geceki ateş misali,
Güneşin tutulduğu andaki ziya,*

Siman tarem-tarem puştisi
Bar teravet bilen açılmış.
Gödek nefesidey yaqımlı isi
Yüzim, közim, dilge saçılmış.

Yaqtirmesdim men gül üzişni,
Hıyle hudbin tartıbdı te'bim
Çağı, hisler qüdi bu işni:
Gül qolimde, bergide lehim...

Bu gaşlıkmi, yaşaşge öçlik,
Vaqt tuygusi bir ande unut.
Yamgırlı küz boldı gül islik,
Bulbulbolib seyredi sukut...

Solme, gülzar, solgende yümrim,
Yeşnegence, yeşnetgençe qal.
Belki gülge yaş tökib yum-yum,
Özni yeşnaq sezmaq hem iqbal?!

ON SEKKİZ YASLI

Bagleri bölerdi meveli, gülli,
Badam bar, enar bar, alma, şeftali.
Nazik te'b, şe'рге öç Ane gül qolli
Yeşnetgen gülzar bar erem ruhsarli.

Peren eteklerin ilib tikenler,
Öserdi تنها kız kepeleksiman.
Qoşni qızler içreboyi yetgenler
Qızde qozgaterdi gah reşk, gah güman.
Oylardi:
Tolmeydi on sekkiz yaşge
Şairler şe'ride öter küylenmey.
Yüzün ohşetmeydi heç kim quyaşge,
Sevgi alavide küymeyin, yanmey...

Birden yüregide acıldı behişt,
Ünde pinhan yanib
Aşkar yeşnedi.
İlk sevgi qalbide partleb, urib niş,
Cennetu dozahge birden taşledi.

İkkisin telaşın yandı otiden,
Cizgımb, örtendi, muzide qatdı,
On sekkiz yasini elem küçiden
Bilmes: qaçan tapib, qaçan yoqatdı?..

*Gibi taram taram pembesi
Bütün güzelliğiyle açılmış.
Bebek nefesi gibi hoş kokusu
Yüzüme, gözüme, gönlüme saçılmış.*

*Hoşlanmazdım çiçek koparmaktan,
Biraz bencilleşmiş kişiliğim
Herhalde, hisler yaptı bu işi:
Çiçek elimde, yaprağında dudağım...*

*Bu sıkıntı mı, yaşama isteği,
Vakit duygusu bir anlık unutmama.
Yağmurlu güz, oldu gül kokulu,
Bülbül olup öttü süküt....*

*Solma, gül bahçesi, solan ömrüm gibi,
Açıldığın, açtığın gibi kal.
Belki çiçeğe yaş döküp inci inci,
Kendini açılmış sezmek de belki şanstır!*

ON SEKİZ YAŞINDA

*Bahçeleri vardı meyveli, çiçekli,
Badem var, nar var, elma, şeftali.
Nazik tabiatlı, şiire düşkün gül elli annenin
Bayındırlaştığı gül bahçesi var İrem yüzü. ""*

*Eteklerini tutup dikenler,
Büyüdü tek kız kelebek gibi.
Komşu kızlar içinde olgunlaşanlar
Kızda uyandırırdı gah kıskançlık, gah şüphe.
Düşünürdü:
Girmez on sekiz yaşına,
Şairlerin şiirinde geçer söylenmeden.
Yüzünü benzetmez hiç kimse güneşe,
Sevgi alevindegöğnümeden, yanmadan....*

*Birden yüreginde açıldı cennet,
Orada gizli yanıp,
Aşikâr açıldı.
İlk sevgi kalbinde patlayıp, filizlenip,
Cennet ve cehenneme birden attı.*

*Yandı, ikisinin telaşının ateşinden,
Göğnüyüp yandı, buzuyla dondu,
On sekiz yaşını, elemi gücünden
Bilmez, ne zaman bulup, ne zaman kaybetti?*

Oylemesdi!
Bir cüft seyyaresimen
Tün yıldız ediler,
Kündüziquyaş...
Uruş yemleb ketdi
Birin naq tofan,
İkki can-çün yaşar
Bir On sekkiz yaş...

TÜNNİ SEVMİY QOYDİM...

Tünni sevmey qoydim,
Bir simi tuydım.
Her tün üzib keter ümrümden bir kün.
Tamçi tame-tame köl bolgendek lim,
Alib ketişi rast ümrümni bütün.

Sevmey qoydim tünni,
Sevmeymen tünni.
Bütün vucud bolib künni kütemen.
Nefis, şeftalinin gülidey nurlu
-Şeffaf nefesige yüzüm tutemen.

Bu nefis-gödekdey uygangen meyse,
Bu-küzde mest-elest çayqalgen buğday.
Bu-quyaş ufqde hiyal cilmeyse,
Al tin zemzemedede cilvelengen say.

Bu-arzu singeri çeksiz vadiye
Hakimi mutlaqdey çıqqan her dehقان.
Hasil felsefesinin yetib damige
Tupraqnı altinge eylentirgiç can.

Men tafini sevemen,
Tafidegi oylar
Meni ademlerge ketedi başleb.
Yeretişge tole men tüşer yollar.

Dele, qırni quçsem, qulaçım taşleb,
Köksim yeyreb keter kölnin sethidey,
Ünden qoşiq üçer aq kebuterdey.
Tangi yer nefesin toymey içemen,
Ottiz yaşlı cuvan şeyda dilidey
Hayal yetgen yerni kezib keçemen.

Tan atmaqde, ahtarme keşşifi.
Defterin tapmesen,
Dilin açib bar;
Tan-senift şadlıkke tıqmaçaq keşfin,
Yene bir nebire-issiq keftge al!

Düşünmezdi!
Bir çift gezegen gibi
Gece yıldız idiler,
Gündüz güneş...
Savaş yemledi,
Birini tam tufan,
İki can için yaşar
Bir on sekiz yaş....

1977

GECEYİ SEVMİYORUM ARTIK...

Geceyi sevmiyorum artık,
Birsim öğrendim.
Her gece koparır ömrümden bir gün.
Damla, damlaya damlaya gölün dolduğu gibi,
Alıp gideceği doğru, ömrümü bütün.

Geceyi sevmiyorum artık,
Sevmiyorum geceyi.
Bütün vücudumla gündüzü beklerim.
Nefis şeftalinin çiçeği gibi nurlu
Şeffaf nefesine yüzümü tutarım.

Bu, nefis bebek gibi uyanan çimdir,
Bu, güzün, mest dalgalanan buğdaydır.
Bu, güneş ufukta hafif gülümsediğinde,
Altın işaretlerde dalgalanan dere.

Bu arzu gibi sınırsız vadiye
Hakimi mutlak gibi çıkan her çiftçi.
Hasılın felsefesinin düşüp tuzağına
Toprağı altına dönüştüren can.

Ben tamı severim,
Tandaki düşünceler
Beni adamlara götürür.
Yaratıcılıkla doludur yürüdüğüm yollar

Tarlayı, kırı kucaklarsam, kollarımı açıp,
Göğsüm açılır gölün yüzü gibi,
Ondan şarkı uçar beyaz güvercin gibi.
Tandaki yerin nefesini doymadan içerim,
Otuz yaşındaki kadının şeyda gönlü gibi
Hayalimin ulaştığı yerleri gezip dolaşırım.

Tan atmakta acele et,
Arama terliğini.
Defterini bulamazsan,
Gönlünü açıp git;
Tan, senin mutluluğunla dolu keşfin
Tekrar bir torun. Sıcak ovucuna al!

ÖRİKLER GÜLLER...

Şair sevgen ölke kökside
Huşboy behar kezib yüredi.
Ne bag! Hetta qaye üstide
Örik appaq bolib güllledi.

Cüde hem köp güllledi örik,
Zera çöller bag bolib ketgen.
Hemme yerde açılgen qonq,
Yurtin halqı gülistan etgen.

Dostu yarler cemülcem bu kün,
Aziz namift mehr nuride.
Minbarüzr,
Bugün sen üçün
Men oltirdim toyin törیده.

Bugün senge tolmiş yetmiş yaş,
Yermi bizden qaylerde keçdi?
Ottiz beş bar gül açib qıyağ,
Ottiz beş bar örikler pişdi.

Aremizde seni moysefid
Körgeñlernift bilmem namini.
Közleb ışqni, taftni müttesil
Menge qoydin ümr şamini.

Men şamlardan seherler yeseb,
Ottiz yaşli bolib yüremen,
Her beharge çıqqande qomseb,
Qaynaq qollerinden tutemen.

Ve yüremen yaninde ökteñ,
El amanlık eter seni şad.
Seni körgeñ ve körmegen hem,
Bu mübarek narnifi qiler yad.

Ve bileşen keksermes ümrin,
Dandey yanıq yıllar qatige.
Küyley berib yaşlık qoşım
Mangü qaldin yaşlık feslide.

Ne-ne güzel yaşlıklar keler,
Ümri baqıy hayat yolide.
Öşende hem örikler güller,
Sen bolesen diller törیده.

KAYISILAR ÇİÇEK AÇAR

Şairin sevdiği ülkenin göğsünde
Güzel kokulu bahar gezip dolaşır.
Ne bahçesi, hatta kaya üstünde
Kayısı bembeyaz çiçek açar.

Çok fazla çiçek açtı kayısı,
Zira çöller bahçe olmuş.
Her yerde açılan toprak,
Yurdu, halkı gülistan etmiş.

Eş dost bir arada bugün,
Aziz adın sevgi nurunda.
Bin kez özür,
Bugün senin için
Ben oturdum düğünün baş köşesinde.

Bugün sen yetmiş yaşını doldur dun,
Yansı bizden ayrı nerelerde geçti?
Otuz beş defa çiçek açıp,
Otuz beş defa kayısılar oldu.

Aramızda seni ihtiyar
Görenlerin bilmem adını.
Terennüm edip, tanı sürekli
Bana bıraktın ömür akşamını.

Ben akşamlardan seherler yapıp,
Otuz yaşına girip gezerim,
Her bahara girince özleyip,
Sımsıcak ellerinden tutanm.

Ve gezerim yanında çevik,
Eldeki esenlik eder seni mutlu.
Seni gören ve görmeyen de,
Bu mübarek adını eder yad.

Ve bilirsin yaşlanmaz ömrün,
Tane gibi yayılmıştır yılların katına.
Söyleyiverip gençlik şarkısını
Ebedî kaldın gençlik mevsiminde.

Ne güzel gençlikler gelir,
Bakı ömür, hayat yolunda.
O zamanda da kayısılar çiçek açar,
Sen olursun gönüllerin baş köşesinde.

